

MYANMAR

”Laki on heidän käsissään”

MYANMARISSA KÄYDÄÄN TÄNÄÄN PARLAMENTTIVAALIT. JUNTAN PIDÄTTÄMÄT AKTIVISTIT EIVÄT USKO NIIDEN MUUTTAVAN MITÄÄN.

TEKSTI JAANA KIVI
KUVAT SUSANNA ALATALO

Myanmar on sotilasjuntan johtama maa, joka siirtyy hitaasti kohti demokratiaa.

Suljetussa mutta uudistuksiin pyrkivässä maassa käydään tänään parlamenttivaalit. Poliittikka seuraavat kansalaiset ja oppositio eivät usko vaalien muuttavan tilannetta.

Myanmar on yrittänyt vuosia pitää yllä illuusiota avoimuudesta, mutta demokratiaa ja ihmisoikeuksia ei kunnioiteta. Armeija kontrolloi yhä, poliittiset vangit pysyvät vankiloissa ja mediaa valvotaan.

Poliittisia vankeja tarkkailevien järjestöjen mukaan vankien määrä on vuodessa tuplaantunut. Nyt vankeja on reilut 200. Määrä lähes kaksinkertaistui kevään 2015 aikana, jolloin 65 nuorta opiskelijaa pidätettiin. Kaikkiaan poliittisia vankeja on ollut vuosien 1988–2015 välillä arviolta 10 000. Vangeista noin 500 on ollut naisia. ■

1 Myanmar tunnettiin aiemmin nimellä Burma. Maa siirtyi alkuvuodesta 2011 siviilihallintoon lähes viidenkymmenen vuoden sotilasvallan jälkeen. Vuonna 2010 parlamenttivaaleissa sotilasjuntan tukema USDP-puolue sai 80 prosenttia parlamenttipaikoista. USDP-puolueen johtaja Thein Sein valittiin presidentiksi.

2 Länsimaat pitivät vaaleja epärehellisinä ja vallansiirtoa näennäisenä. Noin 20 sotilasjohtajaa luopui asemastaan juuri ennen parlamenttivaaleja voidakseen asettua siviiliehdokkaiksi. Sotilasjohtajia valittiin merkittäviin virkoihin, kuten parlamentin puhemieheksi, presidentiksi, varapresidentiksi ja ministereiksi.

3 Maan tunnetuimman poliitikon ja oppositiojohtajan Aung San Suu Kyin puolue NLD osallistuu nyt pidettäviin parlamenttivaaleihin. Nykyinen perustuslaki estää kuitenkin Suu Kyitä nousemasta maan presidentiksi. Sotilasjunta piti Nobelin rauhanpalkinnon saanutta Suu Kyitä vuosia kotiarestissa. Suu Kyin puolue voitti vuoden 1990 vaalit, mutta joutui tunnistamaan tulosta.

Chit Min Lay oli poliittinen vanki vuosina 1998–2012. Hän istui kolmessa vankilassa, joista pahin oli Yangonissa oleva ”Insane”. Hän on ammatiltaan burman kielen opettaja.

Khin Cho Myint oli vankilassa lähes kuusi vuotta. Nyt hän asuu Thaimaan Mae Sotissa ja työskentelee järjestössä, joka auttaa poliittisia vankeja.

Tarkkailija istuu lähelle

Chit Min Lay, 41

”Sotilaat tulivat kotini ja pidättivät minut. Vankilassa alkoivat heti kuulustelut. He hakkasivat minua ja kyseivät kysymyksiä kytköksistäni muihin poliit-

tisiin aktivisteihin. Kuulustelut kestivät seitsemän kuukautta. Elimme päivystä toiseen epätietoisuudessa, tullaanko meidät vapauttamaan huomenna, ylihuomenna vai kenties ei koskaan. Myanmarin poliittiset vangit ovat eri asemassa kuin muut vangit tai rikolliset, sillä meitä ei aina varsinaisesti tuomita. Laki tai vankilan säännöt eivät päde, ja siksi olemme täysin sotilasjuntan mielivallan armoilla.

Olen ollut koko ikäni poliittinen aktivisti ja 88-sukupolvi-nimisen aktivistiryhmän jäsen. Armeija tarkkailee yhä

88-ryhmän toimia. Vapautumisen jälkeen en halunnut vuosien kuluksi oven avautumisen ääniä, koska se muistutti minua kuulusteluista ja hakkaamisesta. Joskus kun istun kahvilassa, saattaa tuntematon yksinäinen mies tulla lähelle istumaan. Silloin tiedän, että kyseessä on armeijan tarkkailija.” ■

Armeija hakkasi monet takaisin koteihinsa

Khin Cho Myint, 43

”Vuonna 1988 armeijahallituksen vastainen kapina kulki koko maan halki ja monet burmalaiset aktivoituivat politiikkaan. Tuolloin nähtiin myös Myanma-

rin tunnetuin opiskelijaliikkeen kannattajia. Mielenosoituksen jälkeen perustin ystäväni kanssa opiskelijaliiton. Asiat olivat tuolloin todella huonosti ja maa oli räjähtämispisteessä. Burma oli luokiteltu maailman aikehittyneimmäksi maaksi, ja koulutussomme oli laskenut roimasti. Ihmiset syöksyivät kaduille osoittamaan mieltään, kunnes armeija tuli heitä vastaan ja hakkasi monet takaisin koteihinsa – olemaan vaiti niin kuin ennenkin.

Tuolloin olosuhteet Burmassa olivat hyvin rajoitetut. Kaikkia, jotka oli-

vat aktiivisia poliittisessa toiminnassa, tarkkailtiin. Kaikki toiminta oli vaarallista ja tuntui nuorallatanssimiseltä. Ainoastaan muutamata aktivistiä uskalsivat toimia kunnolla, ja minä olin yksi heistä.

Laadin opiskelija-aktivistien kanssa tiedonannon mielenosoituksen vaatimuksista. Kun viranomaiset saivat tietää nimeni, minut pidätettiin samantien. Nainen voi piileskellä vain naispuoleisten tuttavien luona, ja ne ovat tietenkin paikkoja, joista viranomaisen etsii ensimmäisenä.” ■

Sithu Maung istui vankilassa neljä vuotta vuosina 2007–2011. Tällä hetkellä hän on aktiivinen poliittikko oppositiojohtaja Aung San Suu Kyin NLD-puolueessa ja ehdolla Myanmarin vaaleissa NLD:n listalla.

”En joutunut vankilaan vahingossa”

Sithu Maung, 28

”En joutunut vankilaan vahingossa vaan tiesin koko ajan, mitä olen tekemässä. Olin 19-vuotias taloustieteen opiskelija Yangonin yliopistossa, kun Myanmarin historian tunnetuin mellakka ’Sahramivallankumous’ käynnistyi vuonna 2007. Mellakka päättyi verisesti.

Radikalismi kulkee verenperintönä, sillä myös isäni U Peter ja äitini Daw Nunuswe ovat entisiä poliittisia vankeja. Samoja ajatuksia on kannettu sukupolvelta toiselle kaikissa Myan-

marin mielenosoituksissa. Tiesin, että kun nousem vastustamaan armeijahallituksen politiikkaa, joudun vankilaan. En ole katunut tekojani tai sitä, että myös perheeni joutui tekojeni takia vankilaan.

Meillä oli neljä vaatimusta: kaikki poliittiset vangit oli vapautettava, armeijahallinnon olisi käytävä poliittista keskustelua oppositiojohtaja Aung San Suu Kyin kanssa, vähemmistöjen oikeuksia on kunnioitettava ja tärkein, perustuslakia on muutettava.

Tuntui, että minulla on työ ja velvollisuus viedä asioita eteenpäin ja organisoida ihmiset mielenosoitukseen. Minun oli kuljettava aiempien opiskelijaliikkeiden perinnettä eteenpäin. Järjestin mielenosoituksen, jossa vaadin poliittisten vankien vapauttamista, mutta päädyin itse poliittiseksi vangiksi.” ■

14-vuotiaana 23 vuodeksi vankilaan

Soe Lwin, 35

”Se, että 14-vuotias poika pidätetään, ei perustu mihinkään lakiin vaan ainoastaan armeijan mielivaltaan. Jos he päättävät tuomita minut 23 vuodeksi vankilaan flyerien jakamisesta, he voivat sen tehdä. Laki on heidän käsissään.

Ennen vankilaa minua kidutettiin. Minut nostettiin jaloista kattoon ja hakattiin. Joskus jouduin kävelemään rikkinaisen lasin päällä. Pahinta oli, kun käteni sidottiin selän taakse ja

minut nostettiin ranteista ilmaan niin, että olkapääni menivät sijoiltaan.

Vapautumisen jälkeen en saanut minkäänlaista henkilöllisyyttä ja minua seurattiin ja vakoiltiin kaikkialla. Heti vapauduttuani menin lounaalle perheeni kanssa, ja puhuimme siitä, miten huonossa kunnossa kaikki kotikylämme tiet ovat. Seuraavana aamuna armeijan tiedustelijat tulivat kotimme ja isäni pidätettiin, koska hän oli käynyt tällaisen keskustelun kansani. Jos palaisin maahan, joutuisin todennäköisesti takaisin vankilaan, koska olen paennut laittomasti.” ■

Taiteilija San Zaw Htway, 40, oli poliittinen vanki vuosina 1999–2011, yhteensä 12 vuotta. Hän joutui vankilaan, kun yritti luoda opiskelija-reformia yliopistoihin.

Riikinkukkoja sellin salanäyttelyissä

San Zaw Htway, 40

”Maalasin aina riikinkukkoja, koska se on vallankumouksen symboli mutta vie kantajansa helposti vankilaan. Sitä ei sallittu ollenkaan. Ensimmäiset teokseni oli tehty roskista, jätteestä, tai hyönteisten siivistä, kaikista materiaalista, mitä sain käsiini. Juntta ei sallinut mitään taidetta vankilassa, joten he tuhosivat töitäni. Löin kuitenkin aina uusia, sillä ihmisellä täytyy

olla oikeus tehdä taidetta. Tein yli 200 taideteosta, joista suurin osa tuhottiin samantien. Pidin kuitenkin salaa sellissä viisi taidenäyttelyä.

Meitä poliittisia vankeja käännytettiin toisiamme vastaan, ja meidät saatettiin vihaamaan toisiimme. Näin olimme helposti kontrolloitavissa. Vankilan henkilökunta käytti paljon henkistä väkivaltaa. He sulkevat vangin päviksi yksin selliinsä, silloin on vaikea pysyä järjissään.

Joskus he yhä uhkailevat perhettäni, että jos en lopeta taitteen tekemistä, perheeni joutuu ongelmiin. He ovat usein sanoneet isälleni, että jos hän sallii teokseni, hän joutuu ongelmiin viranomaisen kanssa.” ■